

Milliarium Aureum - Aranymérföldkő

Az idén másodízben ítélte oda Milliarium Aureum - Aranymérföldkő elnevezésű emlékérmét, emléklakettjét a Magyar Útügyi Társaság. A kitüntetések az arra érdemeseknek - miként az előző számunkban írtuk - a közutas szakma bálján, a Budapest Kongresszusi Központban adta át Kazatsay Zoltán, az odaítélésben határozó kuratórium elnöke, helyettes államtitkár és Tombor Sándor, a Magyar Útügyi Társaság elnöke, közigazgatási államtitkár. Több olvasónk kérésének eleget téve alább a Milliarium Aureum - Aranymérföldkő históriájáról tájékoztatunk az eddigieknél részletesebben.

Miért nem énekelsz, ha utadon jársz? Úgy könnyebb, és szebb is talán - írta egy helyütt Vergilius, az augustusi aranykor irodalmának kimagasló alakja. Művészet és gazdaság kapcsolódik össze e gyönyörű verssorokban. A szülőföld szeretete, a hozzá való ragaszkodás, az elválás fájdalommal és a felfedezés, az útnak indulás szép emberi kényszere fogalmazódik meg Vergilius költeményében. Talán éppen annak hatására, hogy Augustus időszámításunk előtt húszban, amikor az utak legfőbb felügyeletének tisztét elvállalta, felállított Róma központjában, a Forum Romanumon egy mívés márványoszlopot, a Milliarium Aureumot, azaz az Aranymérföldkövet. Ma is megtalálható az oszlop egy töredéke az örök város leglátogatottabb helyén. Több római történetíró - az idősebbik Plinius, Tacitus, Suetonius - taglalta valamely művében a római birodalom úgynevezett nulla kilométerkövének felállítását.

A Milliarium Aureum a feljegyzések szerint magasba nyúló, hengeres márványoszlop volt, amit aranyozott bronzlapok takartak. Augustus császár rendeletére, az oszlopra rávésték a nagyobb itáliai városoknak Rómától való távolságát, római mérföldekben kifejezve. A távolságot azonban nem az oszloptól, hanem az ősi városfalak kapuitól mérték. A Milliarium Aureum felállításával Augustus hangsúlyozni kívánta Róma kiemelkedő voltát, az egész birodalom fölöttiségét. Az oszlop azt is hivatott volt kifejezni, hogy minden út Rómából indul ki, és Rómába vezet vissza. Ha úgy tetszik, a birodalmi gondolat szimbóluma volt a tekintélyt parancsoló nulla kilométerkő. Jelkép volt, amely közvetve áthatotta mind a rómaiak, mind az idegenek gondolkodását. S egyúttal méltó kifejezője volt az utak különleges hasznát felismerő államférfiúi magatartásnak. Ennek értelmében látott hozzá Augustus a már meglévő itáliai és tartományi utak tatarozásához és gyarapításához. Útjai nélkül aligha maradt volna fenn annyi évszázadon át a birodalom. S ezeknek az utaknak a többsége irányjelzőül szolgált a későbbi korok embere számára is, amikor nekilátott, hogy megépítse saját útjait. Az első köves út építéséhez időszámítás előtt 312-ben kezdtek hozzá. Építőjének, Appius Claudius Caecus censornak a neve után az első út a Via Appia nevet kapta. Ma is létező út ez Rómában Via Appia Antiqua néven. E múltat jelölő szóval különböztetik meg a római belvárosban idestova száz éve kanyargó, elegáns üzletekkel és éttermekkel zsúfolt újkori Via Appia-tól. Az elsőt aztán számos út követte caesarokról, consuloktól, településekről, funkciókról elnevezve, amelyek behálózták az egész birodalmat. Vas megyében érdemes látnivaló a borostyán fennmaradt és felújított része, Somogyban, a Balaton közelében szintén őrzik a helyiek az egykori hadiút ottani maradványát. A figyelmes kiránduló a Visegrádi hegységben is felfedezhet jó másfél ezer évvel ezelőtti útmaradványokat.